

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ З ГАЛИЧИНИ В АРГЕНТИНУ НАПРИКІНЦІ ХІХ – У ПЕРШІЙ ТРЕТИНІ ХХ ст.

Серед напрямів української еміграції з Галичини наприкінці ХІХ – у першій третині ХХ ст. пріоритетне місце посідала Аргентина. Через суто об'єктивні фактори вона мала значні імміграційні можливості. Зокрема, у цій країні, територія якої становила 2 798 тис. кв. км¹, станом на 1895 р. проживало всього 3 955 000 чоловік². Із 80 млн. га орного земельного фонду оброблялося тільки 24 млн. га, під пасовищами перебувало 65 млн. га, площа лісових масивів становила 42 млн. га³.

Така ситуація змушувала аргентинський уряд проводити активну імміграційну політику, підкріплену низкою нормативних актів. Головним серед них став закон від 19 грудня 1876 р., який заохочував імміграцію і регулював механізми її урядового стимулювання. Згідно з цим законом, було утворено Генеральну дирекцію імміграції, покликану “підтримувати переселення всіма можливими засобами, протегуючи сумлінні та працьовиті елементи, полегшувати їм поселення і пошук роботи. Полагоджувати всі формальності з мореплавними компаніями в справі перевезення іммігрантів”⁴. Зазначена установа також утримувала готель у м. Буенос-Айресі, який вміщав 6 000 осіб, де іммігранти могли мешкати й отримувати безкоштовну медичну допомогу впродовж п'яти днів⁵. За цей час бюро праці зобов'язувалося працевлаштувати іммігранта. Якщо ж запропонована робота його не влаштувала, то він втрачав право на проживання у готелі⁶.

Закон 1876 р. неодноразово доповнювали різними декретами та розпорядженнями і на початку 20-х рр. ХХ ст. він був одним із найліберальніших імміграційних законодавчих актів серед усіх країн Америки. Імміграція до Аргентини заборонялася лише таким категоріям осіб: 1) котрі впродовж останніх п'яти років притягалися до судової відповідальності і відбували покарання; 2) хворим на туберкульоз легенів, трахому, проказу, розумово відсталим; 3) особам з природними вадами – вродженими чи набутими (каліцтво, глухота, сліпота та ін.), які впливали на працездатність; 4) жебракам⁷.

Не допускалися у країну також іммігранти, старші 60 років, і заміжні жінки з дітьми, якщо останнім ще не виповнилося 10 років, а також самотні діти віком

¹ Центральний державний історичний архів України у м. Львові (далі – ЦДІА України у м. Львові), ф. 309 (Наукове товариство ім. Шевченка), оп. 1, спр. 2569, арк. 8.

² Василук М. Українські поселення в Аргентині. Мюнхен, 1982. С. 12.

³ ЦДІА України у м. Львові, ф. 309, оп. 1, спр. 2569, арк. 10.

⁴ *Wiodok J. Widoki emigracji do Argentyny. Warszawa, 1923. S. 37.*

⁵ *Ibid. S. 39.*

⁶ *Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Ministerstwo Spraw Zagranicznych (далі – ААН MSZ), sygn. 9618, str. 80.*

⁷ ЦДІА України у м. Львові, ф. 422 (Представництво еміграційного управління), оп. 1, спр. 591, арк. 5–7.

до 15 років⁸. Суттєвим в аргентинському законодавстві було і те, що вартість подорожі переселенців могла покриватися коштом держави, провінційних урядів та приватних підприємців⁹. У багатьох випадках це безперечно стимулювало еміграцію.

Ліберальний характер імміграційного законодавства Аргентини спричинив значний наплив іммігрантів у країну. Лише у період з 1880 р. до 1890 р. сюди прибуло близько 500 000 італійців, понад 150 000 іспанців і більше 17 000 вихідців із Австро-Угорщини¹⁰.

Перші українські галицькі емігранти поселилися в Аргентині у 1892 р. Вони прибули до м. Буенос-Айреса зі сусідньої Бразилії¹¹. “Стан, в якому їх бачили, – зазначається в одній із газетних інформацій, – неказанно нужденний. Дуже сумне тут їх життя: багато умирає з голоду, а ще більше гине внаслідок різних хвороб”¹². Ширші відомості про цих переселенців у літературі та джерелах відсутні. У зв’язку з цим більшість дослідників вважає, що першими українськими іммігрантами в Аргентині було 12 родин, котрі 27 серпня 1897 р. прибули до місцевості Апостолес, що у провінції Місіонес. Вони походили з Тлумацького, Долинського та Косівського повітів Галичини¹³. У цьому ж році 47 українських селян зі Скалатського повіту поселилося у провінції Санта-Фе¹⁴. У 1898 р. наступна група галицьких селян прибула у провінцію Місіонес¹⁵.

Перші українські іммігранти в Аргентині відчули надзвичайно прихильне ставлення до себе з боку губернатора провінції Місіонес Хуана Жозефа Лянуссе, котрий докладав усіх можливих зусиль, щоб належно облаштувати їх на аргентинській землі¹⁶. У 1898 р. губернатор у своєму звіті зазначив: “Новоприбулі зібрали перші жнива і почали мати довір’я до урожайності цієї землі. Вони писали часто листи [...] і так ширили вістки про якість землі та про опіку й допомогу уряду. Відтоді почали приїздити щорічно групи селян, які, продавши невеличкі парцелі у своїй країні, емігрували до нашої країни”¹⁷.

⁸ *Iwanowski S., Mamrot K. Prawo o emigracji w Polsce. Warszawa, 1929. S. 397–398.*

⁹ *Brożek A. Polityka migracyjna w państwach docelowych emigracji polskiej (1850–1939) // Emigracja z ziem polskich w czasach nowożytnych i najnowszych (XVIII–XX w.) / Pod redakcją A. Pilcha. Warszawa, 1984. S. 139.*

¹⁰ *Englisch K. Die österreichische Auswanderungsstatistik. Brünn, 1913. S. 45.*

¹¹ Діло. Львів, 1892. 7 лютого.

¹² Буковина. Чернівці, 1892. 31 січня.

¹³ *Ковалик В. Василіни в Аргентині. Прудентополіс, 1988. С. 14.* До речі, серед українських та польських істориків і досі триває дискусія стосовно національності емігрантів, які прибули в Аргентину 27 серпня 1897 р. Польські дослідники (С. Пизік, Ю. Влодек, А. Врубель) доводять, що це були поляки із Східної Галичини. Натомість українські вчені (В. Ковалик, М. Василик) переконують, що це були українці.

¹⁴ Галичанин. Львів, 1898. 23 января.

¹⁵ *Ванрович С. Аргентина. Українська еміграція в ній. Львів, 1935. С. 11.*

¹⁶ *Wróbel A. H. Historia duszpasterstwa polskiego w Argentynie w latach 1897–1997. Warszawa, 1999. S. 45–46.*

¹⁷ *Василик М. Українські поселення в Аргентині. С. 16.*

І все ж, до кінця XIX ст. еміграція в Аргентину мала спорадичний характер. Станом на 1900 р. у цій країні проживало всього 80 українських галицьких родин¹⁸.

З початку XX ст. аргентинський уряд, зацікавлений в освоєнні нових земель, всіляко заохочує імміграцію в країну і навіть бере на себе витрати, пов'язані з перетином емігрантами океану та переїздом до місця призначення¹⁹. Це безпосередньо вплинуло на масштаби переселення, зокрема і з галицьких земель. Упродовж 1901–1903 рр. еміграція в цьому ж напрямку охопила галицьке Покуття. У квітні 1901 р. зі сіл Хотимир, Обертин, Джурків Тлумацького повіту в Аргентину виїхало 1 000 чоловік, за перше півріччя наступного року – ще 600 чоловік²⁰. Інформуючи про ці випадки, газета “Діло” відзначала, що вони починають нагадувати “бразильську гарячку” – масову еміграцію галицьких селян у Бразилію в 1895–1897 рр. “Сего року еміграція охопила майже цілий Тлумацький повіт. Ледве знайдеться одне село без емігрантів, а з декотрих сіл[,] як Палагачі, Вільшаниця та інші[,] виходять люди сотками” – наголошувалося у часописі²¹.

Із Тлумаччини еміграція перекинулася на Станіславщину й охопила села Угорники та Отинію. Такий її перебіг призвів до того, що у провінції Місіонес, поруч з українськими поселеннями в Апостолес, виникла нова колонія Азара²². Загалом, як свідчать архівні джерела, лише за два роки (1901–1903) в Аргентину прибуло близько 7 000 українських галицьких селян²³.

У наступних роках (1904–1914) еміграція галицьких українців в аргентинському напрямку продовжувалася, але в значно менших масштабах. У 1910 р. у зв'язку із затяжною економічною кризою незначна частина українців переселилася з Аргентини у Парагвай та Уругвай²⁴. Більшість дослідників сходиться на думці про те, що до початку Першої світової війни в Аргентині оселилося приблизно 10 000 українських іммігрантів, котрі в абсолютній більшості були вихідцями з Галичини²⁵. Аналогічну цифру подає і бразильська україномовна газета “Праця”, спираючись на дані Третього перепису населення Аргентини 1914 р.²⁶

Галицькі іммігранти в Аргентині проживали компактно у колоніях Апостолес (7 536 чоловік), Азара і Сан-Хосе, що у провінції Місіонес. Окрім цієї провінції, частина українців осіла у м. Буенос-Айресі та у містечку Беріссо²⁷.

¹⁸ Діло. 1901. 9 квітня.

¹⁹ Очерки истории Аргентины / Под ред. В. И. Ермолаева. Москва, 1961. С. 246–247.

²⁰ Качараба С., Рожик М. Українська еміграція. Еміграційний рух зі Східної Галичини та Північної Буковини у 1890–1914 рр. Львів, 1995. С. 75.

²¹ Діло. 1902. 24 квітня.

²² ЦДІА України у м. Львові, ф. 664 (Ревакович Тит, український громадський діяч), оп. 1, спр. 11, арк. 19.

²³ Там само. Спр. 14, арк. 45.

²⁴ Там само.

²⁵ Онацький С. Аргентина // Енциклопедія українознавства: Словникова частина (Перевидання в Україні). Львів, 1993. Т. 1. С. 56.

²⁶ Праця. Прудентополіс (Бразилія), 1914. 10 травня.

²⁷ Там само.

Перша світова війна повністю призупинила українську еміграцію в Аргентину. Крім того, вона призвела до значних змін у державно-правовому статусі галицьких земель. У червні 1919 р. Верховна Рада Паризької мирної конференції ухвалила рішення про передачу Східної Галичини під тимчасове управління Польської держави²⁸. У грудні 1920 р. постановою Ради Міністрів Польщі на території Галичини утворили Львівське, Тернопільське і Станіславське воєводства. Цей адміністративний поділ краю зберігався аж до початку Другої світової війни.

Поступове відновлення еміграції з галицьких земель в Аргентину розпочалося у 1922 р. Наступного року вона почала набувати “гарячкового характеру” на Тернопільщині, охопивши Чортківський, Скалатський, Тербовлянський, Тернопільський, Заліщицький та Борщівський повіти²⁹. Подібна ситуація склалася у Тлумацькому повіті на Станіславщині³⁰. Однак Аргентина виявилася не готовою до прийому іммігрантів у великій кількості. “В еміграційному домі у Буенос-Айресі, котрий нагадує ринок для торгівлі невілляниками, – писала львівська газета “Свобода”, – зневажаються елементарні людські цінності. Якщо іммігранта не візьмуть на роботу, то викидають на вулицю, не знаючи, що, може, бідолаха немає сотика за душею”³¹. У зв’язку з цим в одному з документів також відзначається: “Упродовж дня емігранти разом із родинами, незалежно від віку дітей, були змушені проводити час на площі перед готелем, де їх вербували, спекулюючи на дезорієнтації або навіть на розпачі з приводу їхнього безнадійного становища. У такій ситуації переселенці погоджувалися на будь-яку роботу, лиш би покинути готель”³². Однак подібні застереження не вплинули на зменшення еміграційного потоку. У 1925 р. переселення в Аргентину набуло масового характеру зі Станіславщини. З цього приводу староста Тлумацького повіту інформував експозитуру Еміграційного управління у м. Львові: “Стало відомо, що у 1925 р. із громад Грушка і Палагичі до Аргентини виїхало 30 родин, здебільшого убогих, які жили тут у крайній бідності. До виїзду їх заохотили родичі, котрі оселилися в Аргентині перед війною”³³. Аналогічного змісту повідомлення Львівське представництво Еміграційного управління отримало від старост Коломийського та Городенківського повітів³⁴. Значна еміграційна активність спостерігалася у 1925 р. у районі міст Борислав та Дрогобич, де агенти Нафтового управління Аргентини вербували робітників для праці на нафтових промислах у районі Комодоро Рівадавія, що у Патагонії³⁵.

²⁸ *Зашикільняк Л., Крикун М.* Історія Польщі. Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002. С. 453.

²⁹ ЦДІА України у м. Львові, ф. 422, оп. 1, спр. 1327, арк. 7; Спр. 2947, арк. 12, 19.

³⁰ Громадський голос. Львів, 1923. 8 вересня.

³¹ Свобода. Львів, 1924. 30 листопада.

³² *Ciurus E.* Polacy w Argentynie. Lublin, 1978. S. 28.

³³ ЦДІА України у м. Львові, ф. 422, оп. 1, спр. 574, арк. 5.

³⁴ Там само. Арк. 6, 13.

³⁵ Там само. Спр. 455, арк. 4–4 зв.

Оплата праці бурильників пересічно була вищою, ніж у робітників усіх інших категорій, і становила від 275 до 500 аргентинських песо щомісячно³⁶, причому управління покривало вартість проїзду емігранта з Польщі до місця призначення³⁷.

Загалом, у 1925 р. зі Станіславського воєводства переселилося до Аргентини 808 осіб, із Тернопільського воєводства – 805 чоловік³⁸. Треба відзначити також те, що зростання еміграції з Галичини до Аргентини відбувалося в умовах зменшення загального еміграційного потоку до цієї країни.

З 1926 р. переселення галичан до Аргентини почало набувати ознак еміграційної “гарячки”. Спричинили це явище не тільки об’єктивні фактори, а й діяльність у Східній Галичині агентів мореплавних товариств “Cosulich Line”, “Royal Mail Line”, “Nelson Line”, “Koninklijke Hollandsche Lloyd”, “Chargeurs Reunis”, “French Line”³⁹. Агенти цих товариств розгорнули серед місцевого населення широкомасштабну агітацію, закликаючи його емігрувати до “аргентинського раю”. За таких обставин експозитура Еміграційного управління у м. Львові на початку 1926 р. звернулася з листом до повітових старост, вимагаючи вжити невідкладних заходів з метою призупинити нелегальну агітацію агентів⁴⁰. Однак вони не могли вплинути на подальше зростання еміграції. Не вплинуло на її інтенсивність і розпорядження Еміграційного управління про обмеження переселення родин із дітьми, якщо останнім ще не виповнилося 18 років⁴¹.

У 1926 р. еміграція галичан до Аргентини перевершила всі еміграційні напрямки, крім Канади. Сюди емігрувало із Львівського, Станіславського і Тернопільського воєводств 2 318 українців⁴². Водночас у пресі все частіше публікуються повідомлення про важке становище в Аргентині вихідців із польських земель, особливо українців. Зокрема, селянин Михайло Боднар у листі, надісланому з Буенос-Айреса, писав: “Нехай в старім краї кожний добре застановиться (подумає. – С. К.), чи не краще[,] щоб вдома у воду скочив, ніж гинути в Аргентині”⁴³.

У 1927 р. “аргентинська гарячка” сягнула найвищого піднесення: з галицьких воєводств до цієї латиноамериканської країни емігрувало 2 870 українців⁴⁴.

На тлі еміграційної “гарячки” масовими стали зловживання агентів мореплавних компаній, що засвідчують тогочасна преса та архівні документи. Скажімо, у с. Міхів Добромільського повіту Львівського воєводства декілька селянських родин, за намовою агента Рудольфа Михайляка, продало своє майно,

³⁶ Там само. Спр. 591, арк. 4.

³⁷ Там само. Спр. 455, арк. 4–4 зв.

³⁸ Wychodzca. Warszawa, 1926. 5 grudnia.

³⁹ ЦДІА України у м. Львові, ф. 422, оп. 1, спр. 577, арк. 4 зв.

⁴⁰ Там само. Спр. 574, арк. 2–4.

⁴¹ Там само. Спр. 576, арк. 2.

⁴² Statystyka Pracy. Warszawa, 1932. Zesz. 1. S. 102.

⁴³ Свобода. Львів, 1927. 11 грудня.

⁴⁴ Statystyka Pracy. 1931. Zesz. 1. S. 102.

однак дозволу на еміграцію не отримало⁴⁵. У 1927 р. численні зловживання агентури було виявлено у Заліщицькому повіті Тернопільського воєводства та Рогатинському повіті Станіславського воєводства⁴⁶.

З початком 1928 р. еміграція до Аргентини продовжувала зростати, що викликало серйозне занепокоєння в урядових колах Польщі (з огляду на збільшення кількості емігруючих поляків). Варшавське Еміграційне управління дало вказівку експозитурі у м. Львові та паспортному бюро обмежити видачу посвідчень на закордонні паспорти⁴⁷. Однак, незважаючи на ці заходи, у 1928 р. із Львівського, Станіславського і Тернопільського воєводств емігрувало 2 811 чоловік⁴⁸.

В умовах погіршення економічної кон'юнктури збереження тенденції до зростання еміграції могло мати негативні наслідки як для українських іммігрантів, так і для самої Аргентини. З огляду на це у жовтні 1928 р. аргентинський уряд видав розпорядження про обмеження імміграції. У свою чергу 20 листопада 1928 р. Еміграційне управління припинило видачу посвідчень на паспорти для окремих категорій населення⁴⁹, а 9 лютого 1928 р. Міністр праці і соціальної опіки Польщі видав указ про заборону еміграції осіб розумової праці та тих осіб, котрі були нездатними до тяжкої фізичної роботи⁵⁰. І все ж, 1929 р. із галицьких воєводств в Аргентину переселилося 2 738 українців⁵¹.

Більш дієвим фактором, який кардинально вплинув на масштаби еміграції, стала світова економічна криза 1929–1932 рр. В Аргентині вона позначилася насамперед на сільському господарстві й призвела до катастрофічного падіння цін на сільськогосподарську продукцію, передусім на кукурудзу, на вирощуванні якої спеціалізувалася переважна більшість іммігрантів. Державний борг країни, який у 1928 р. становив 552 144 000 песо, у 1930 р. зріс до 1 111 501 000 песо. Знецінення грошової одиниці сягнуло безпрецедентного рівня⁵². Ситуацію ще більше ускладнив військовий переворот, що відбувся у вересні 1930 р.⁵³ Після цього в Аргентині був встановлений прямий контроль армії над дією конституційного механізму. Насильство і корупція сягнули у країні таких масштабів, що за періодом диктатури Хосе Урібуру в аргентинській політичній літературі утвердилася назва “ганебна декада”⁵⁴. Всі зазначені події спричинили

⁴⁵ ЦДІА України у м. Львові, ф. 422, оп. 1, спр. 2967, арк. 13.

⁴⁶ Там само. Арк. 2, 8, 17, 18.

⁴⁷ Там само. Спр. 583, арк. 1–3 зв.

⁴⁸ Statystyka Pracy. 1931. Zesz. 1. S. 103.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ ЦДІА України у м. Львові, ф. 422, оп. 1, спр. 588, арк. 3.

⁵¹ Statystyka Pracy. 1931. Zesz. 1. S. 103.

⁵² AAN MSZ, Poselstwo Polskie. Wydział konsularny. Buenos Aires. Sprawozdanie roczne za rok 1931, sygn. 9618, str. 68–69.

⁵³ Аргентина: тенденции экономического и социально-политического развития. Москва, 1980. С. 64.

⁵⁴ *Шемякин Я. В.* Аргентина: от “элитарной демократии” к “катастрофическому равновесию” // Политическая система обществ в Латинской Америке. Москва, 1982. С. 268.

катастрофічне погіршення становища іммігрантів. З цього приводу галицький селянин Петро Семків писав із Буенос-Айреса: “Безробіття зростало не днями, але хвилинами. Нині куди не глянеш, то видно цілі громади людей без праці, без хліба, по диких степах і лісах”⁵⁵. Нерозлучним супутником безробіття був голод. Це засвідчує повний розпачу лист з Аргентини, вміщений у газеті “Громадський голос”: “Біля міст і містечок голодуючі осідають цілими таборами. Живуть з того, що міста викидають на смітники. Аж лячно, коли рано проходиш вулицею. То неначе собаки, увиваються люди на смітниках, щоби знайти який кусок поживи і тим врятуватися від голодної смерті. Щодня [...] преса приносить нові відомості із таборів голодуючих”⁵⁶. За цих умов частина українських іммігрантів прагнула повернутися на батьківщину, але для цього їм не вистачало коштів для придбання квитка на корабель⁵⁷.

Складна економічна ситуація зумовила різке зменшення кількості емігрантів в Аргентину. У 1930 р. із Львівського, Станіславського і Тернопільського воєводств сюди емігрувало 4 079 чоловік, із них – 1 337 українців⁵⁸.

У 1931 р. аргентинський уряд вдався до чергових імміграційних обмежень⁵⁹. Відповідно, різко знизилася еміграційна кон’юнктура в Галичині. Загалом, ситуацію, що склалася цього року в еміграційному русі, сучасники характеризували як “мертвий сезон”⁶⁰. Згідно зі статистичними даними, у 1931 р. з усіх галицьких воєводств до Аргентини емігрували лише 342 українці⁶¹. Більшість із них була приречена поповнити і без того величезну армію безробітних, котрі, втративши надію на поліпшення свого становища, почали грабувати магазини⁶².

У 1932 р. Аргентину огорнув повний хаос. Як повідомляла преса, “безробітних можна бачити всюди. Вистоюють годинами, простягаючи руки, щоб дістати пару сотиків. Військові кошари в обідню пору перебувають в облозі. Це також безробітні, які приходять, щоб дістати дещо з військової кухні”⁶³. За інформацією польського консульства у Буенос-Айресі, у першій половині 1932 р. в країні налічувалося 10 000 безробітних громадян Польщі⁶⁴. За таких обставин еміграція з Галичини була зведена до мінімуму. У 1932 р. до Аргентини емігрували лише 44 українці⁶⁵. Більше того, тоді у цій країні вжили безпрецедентних заходів з метою обмежити імміграцію. З цього приводу у звіті Товариства опіки над

⁵⁵ Громадський голос. 1932. 26 березня.

⁵⁶ Там само. 21 травня.

⁵⁷ Український емігрант. Львів, 1931. 30 листопада.

⁵⁸ Statystyka Pracy. 1931. Zesz. 1. S. 103.

⁵⁹ Fogelson S. Wychodźstwo z Polski w 1936 roku // Statystyka Pracy. 1937. Zesz. 1. S. 23.

⁶⁰ Український емігрант. 1932. 15 березня.

⁶¹ Statystyka Pracy. 1931. Zesz. 1. S. 103.

⁶² Український емігрант. 1932. 15 березня.

⁶³ Там само. 15 січня.

⁶⁴ Wiadomości dla emigrantów. Warszawa, 1934. 10 marca.

⁶⁵ Statystyka Pracy. 1933. Zesz. 1. S. 45.

українськими емігрантами за 1933 р. наголошувалося: “У грудні аргентинський уряд видав декрет, яким з дня 1 січня 1933 р. цілковито припинив вільну досі імміграцію і дальший приїзд чужинців піддав категоризації та всіляким формальним застереженням. Обруч (коло. – С. К.) еміграційних заборон і утруднень замкнувся цілковито”⁶⁶. Все це спричинило подальше зменшення кількості переселенців. У 1933 р. із галицьких воєводств до Аргентини переселилося 27 українців⁶⁷. У наступному році кількість емігрантів залишилася приблизно на тому ж рівні.

Певне поживалення еміграції в напрямку Аргентини спостерігалось з 1935 р., коли із галицьких воєводств емігрував 231 українець⁶⁸. Зростанню переселення значно сприяла “Compania Colonizadora del Norte Sociedad Anonima” (“Колонізаційна спілка у Північній Аргентині”), заснована урядом Польщі у 1935 р. Її очолював польський консул у м. Буенос-Айресі. Компанія зуміла придбати 50 000 га землі у провінції Місіонес, де заснувала колонії “Wanda” (названа на честь старшої дочки маршала Юзефа Пілсудського) і “Gobernador Lanusse”⁶⁹. Землі цих колоній поділили на ділянки площею 25 га, вартістю від 15 до 50 песо за 1 га (за тодішнім курсом – 25–85 злотих). Кожний емігрант міг набути не більше двох земельних ділянок, сплачуючи їх вартість упродовж 10 років. Земельні наділи переселенці отримували разом із живим товаром та нерухомим інвентарем загальною вартістю 100 песо⁷⁰. Адміністрації колоній брали на себе зобов’язання покривати кошти, витрачені переселенцями за проїзд від Буенос-Айреса до місця призначення. Крім того, перші 200 родин із Польщі, які мали прибути до названих колоній, звільнялися від пред’явлення показових квот⁷¹. Такі умови могли позитивно позначитися на зростанні еміграції у вказаному напрямку. Інша справа, що Еміграційне управління намагалося скеровувати до цих колоній лише поляків.

Загалом, у 1937 р. із Львівського, Тернопільського і Станіславського воєводств до Аргентини емігрувало 366 українців⁷².

На початку 1939 р. еміграційна напруга на галицьких землях посилилася, однак початок Другої світової війни перервав цей процес.

За підрахунками автора цієї статті, у міжвоєнний період із Галичини до Аргентини емігрувало майже 20 000 українців. За цим показником відповідний напрямок поступався тільки еміграції до Канади, і то лише протягом 1926–1930 рр. Найбільшої інтенсивності еміграція до Аргентини набула з Тернопільського та Львівського воєводств. Варто також зазначити інше: до цієї країни переселялося переважно середньозаможне галицьке селянство, що засвідчують конкретні факти.

⁶⁶ ЦДДА України у м. Львові, ф. 430, оп. 1, спр. 10, арк. 5.

⁶⁷ Statystyka Pracy. 1934. Zesz. 1. S. 38.

⁶⁸ Ibid. S. 58.

⁶⁹ AAN MSZ, Międzynarodowe Towarzystwo Osadnicze S. A. w Warszawie, sygn. 9840, str. 4.

⁷⁰ ЦДДА України у м. Львові, ф. 422, оп. 1, спр. 26, арк. 22 зв.

⁷¹ Там само. Арк. 23.

⁷² Statystyka Pracy. 1938. Zesz. 17. S. 25.

Зокрема, за нашими підрахунками, у 30-х рр. ХХ ст. кожен емігрант володів сумою приблизно 1 000 американських доларів (за тодішнім курсом).

У міжвоєнний період галицькі емігранти доповнили вже наявні в Аргентині українські осередки і розселилися майже в усіх її провінціях. Найбільші їх скупчення були у м. Буенос-Айресі та у провінції Буенос-Айрес, а також у провінціях Місіонес, Чако, Мендоза, Ріо Негро, Формоса, Коррієнтес, Кордоба⁷³. Найбільше українців проживало у сільськогосподарських колоніях Апостолес, Азара, Бомпланд, Сан-Хосе, Сан-Хавієр, Обера, Сан-Мартін, Сан-Карлос, Пікада Галіціана, Сантьяго-дель-Естеро та ін.⁷⁴ Тут вони займалися переважно хліборобством і садівництвом. Частина іммігрантів працювала на будівництві залізниць у північних аргентинських провінціях Чако, Сальта, Тукуман, Сан-Луїс, частково – на півдні Аргентини, у провінціях Ла-Пампа, Чубут і Патагонія⁷⁵.

Загалом, українська еміграція з Галичини до Аргентини в окремих місцевостях призвела до зниження відносної частки українців. На тлі всієї західноукраїнської еміграції переселення в цьому напрямку є однією з трагічних сторінок історії української діаспори.

⁷³ *Василик М.* Українські поселення в Аргентині. С. 22; *Вапрович С.* Аргентина... С. 18.

⁷⁴ ЦДІА України у м. Львові, ф. 422, оп. 1, спр. 577, арк. 1 зв.

⁷⁵ *Стрелко А. А.* Славянское население в странах Латинской Америки. Киев, 1980. С. 50.